

עין משפט‏
נר מצוה

צ א מיי פֿון מהל' גירושין הלכה ו'נפ"ג מהל' אשות ה"צ' סמג עשין נ טוש"ע אה"ע ס' קמא סעיף לא; **ב** מיי פיד מהלכות תרומות הל' טו [טוש"ע יו"ד סמן שלא סעיף מד];

ג ב מיי שם הל' ב; **ג**נ ד מיי שם הל'א [נפ"ג מהל' אשות ה"יו] ופ"ג מהל' שלוחין הל' א סמג עשין פג טוש"ע ח"מ ס' קמא סעיף א;

צד ה מיי פֿון מהל' עבדים הלכה ח טוש"ע י"ד סמן רסו סעיף נה;

צה ו מיי פֿון מהלכות גירושין הלכה ו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע ס' קמא סעיף א;

צו ז מיי שם הל' גנ טור ש"ע סם סעיף ג';

צז ח מיי שם הל' ב;

צח ט מיי שם וולגה ו סמג שם טוש"ע שם סעיף א;

‏»‏

תורה אור השלם

1. בן תרמיו גנ אתם תרומת ה' מכל מעשרותיכם אשר תקחו מאת בני ישראל ותתנם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן; במדבר יח כח

»‏

פסקי רי"ד

אמר רב אסי אמר רבי יוחנן אין העבד נעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה לו שליח להולכה ולא שליח לקבלה לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין ומתני' דקטני נכרי לאו למעוטי עבד דעבד ונכרי לענין גיטין וקידושין שוין הם וראיתי כתוב במקצת ספרים עבד דעלמא דלאו דיריה ולא דירה ולכאורה נ"ל דהיא גירסא יפה דדוקא עבד דעלמא לא חוי למיהוי שליח לא לקבלה ולא להולכה אבל עבד דאשה הוי שליח לקבלה דיד עבד כיד אשה דמאי וכשקבלו העבד כאילו קבלתו האשה וקידושין שוין הם וראיתי להלכה דידו כיד רבו דמי וכשנותנו לאשה כאילו רבו נתנו לה אבל לאו מסתמא דלא מרבינן צעלמא אלא דומיא דלחס: **מאי טעמא דרבי גרסי'**. ולא גרסי' דר' יוחנן דצהערל (יבמות דף עט.) סבר ר' יוחנן דעובר לאו ירך אמו הוא וכן מוכח סוגיא דחס: **ונעשה כמי שהקנה לה אחד מאבריה**. תימה לר"י

היתה עוברה היאך זכתה לו אע"ג דירך אמו הוא כיון דידה היא כיד רבה שלא שיחרר אלא העובר ואפילו שיחרר כולה חוץ מידה לא הוה לה לזכות לו דכשמשחרר כולה יש לה כח לזכות^[1] משום דגיטת ידה צאין כאחד כדאמרין בפרק קמא דקידושין (דף כג.)^[1]:

אדרבה איפכא מיסתברא. ורב יוסף סבר דמ"מ סיכולה לקלקלה בחו"ל ע"י² עדים וראיה שלא שלח לה הגט: והא

מתכוונת לך שמתקלקל: **צחוש לארץ**. שהצריכה לומר צפני נכתב זהו קיומו ותו לא חיישין לערעור ואי מערער לא מהימן: וממקום

זייפיה הרי הן מתקיימות אותו ואי אתי בעל ומערער לא משגחי' ביה כדאמרין (לעיל ג.) א"כ לא יוכלו לקלקלה זמ"ח הן נאמנות: והתניא כשם שאין נאמנות לומר מת בעלה כך אין נאמנות להביא גיטה ואסיק אביי בארץ שאינן צריכין לומר כלום ואי אתי בעל ומערער משגחי' ביה איכא למימר לקלקלה מכוחין ולא מהימני ושמא הם זייפוהו וכתבו אותו כדי לקלקלה אבל בחו"ל שהן צ"ל בפני נכתב וכפני נחתם ואי אתי בעל ומערער לא משגחי' ביה שכבר נתקיים הגט על פיהן נאמנות שהרי אינן יכולות לקלקלה וכל זמן שאינן יכולות לקלקלה הרי הן נאמנות בכל הנשים והימניה רבנן כבר תיר כיון כל שליו: תניא כותיה דאבוי דמוקי מתני' בחו"ל. ר"ש בן אלעזר אומר משום ר' עקיבא אשה נאמנת להביא גיטה מק"ו ומה נשים שאמרו חכמים אין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטה זו שנאמנת לומר מת בעלה אינו דין הן שנאמנות להביא גיטה:

כג:

אין העבד נעשה שליח בו. וא"ת ומתנימין לימני עבד וכל שכן עובד כוכבים וללשנא דאמר ר' יוחנן לעיל זו אין תורה ניחא דנקט עובד כוכבים למידק דלענין כתיבה אפילו עובד כוכבים כשר אכל להך לישנא דמוקי ר' יוחנן כר"א קשה מהך דר' יוחנן דהכא ואור"ת דנקט עובד כוכבים לאשמועי' עובד כוכבים ונתגייר פסול אע"פ שצאותה שעה היתה דעמו להתגייר דהוי צעוצד כוכבים רבותא טפי מצעבד שאין צידו להסתמחרר: **לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין**. והא דמתגרשת צעבד שלה היינו מטעם חצר:

העובד כוכבים והבותי שתרמו בו. פי' בקונת' דקסבר אין קנין לעובד כוכבים ונראה לר"י אפילו למ"ד [לקמן מו.] יש קנין משכחת לה^א כשגדלה שלש ציד ישראל וקנה ממנו עובד כוכבים ולא מיפטר מןטעם^ב לוקח דמצואת זרעך קרינא ציה כיון שגדלה הרבה ציד עובד כוכבים אי נמי כשזרעה העובד כוכבים ומכרה לישראל וגדלה שלם וחזר^ג וקנאה ממנו ועוד דפי' ר"ת בספ"ק דזכורות (דף יא: ד"ה טבילים) דלא מיפטר לוקח היכא דלקח קודם שנתמרה אי נמי יי' נחמר עדה מישראל חייב הגדל זו בתרומה ואפי' יש קנין לעובד כוכבים: **תרומתו תרומה**. והא דלמרי' צוצחים צפ' צ"ש (דף מה.) ופ"ק דתמורה (דף ב:.) דקדשי עובדי כוכבים אין צהן משום מעילה ומפרש טעמא משום דליפנין חט חט מתרומה וצתרומה כתיב בני ישראל^ד אחי' כר' שמעון דפליג הכא בסופא^ה

וצריש פרק שני דקידושין (דף מא:) מיימי לה: **ותנן עובד כוכבים שתרם את של ישראל בו**. הוה מני לשוני דלמא כרבי שמעון דסבר דלימא בתרומה דנפשיה בפרק שני דקדושין (דף מא:) אלא דעדיפא מיימי משני: **מה אתם בני ברית**. וא"ת דפ"צ דקידושין (מו"ש) משמע דלרבי שמעון לא אינטריך ליה למידרש מה אתם בני ברית ומוקי לה לדרשא אחריתי וא"כ לדידהי מנא לן הא דקי"ל בכל דוכמי דעובד כוכבים לאו צר שליחות הוא לענין זכיה ורבי' צפ' אחיה נשך (צ"מ דף עא:) וי"ל דמ"מ כיון דדרשי' שליחות מתרומה מנא חס וימינה יליפין צעלמא מסתמא דלא מרבינן צעלמא אלא דומיא דלחס: **מאי טעמא דרבי גרסי'**. ולא גרסי' דר' יוחנן דצהערל (יבמות דף עט.) סבר ר' יוחנן דעובר לאו ירך אמו הוא וכן מוכח סוגיא דחס: **ונעשה כמי שהקנה לה אחד מאבריה**. תימה לר"י

היתה עוברה היאך זכתה לו אע"ג דירך אמו הוא כיון דידה היא כיד רבה שלא שיחרר אלא העובר ואפילו שיחרר כולה חוץ מידה לא הוה לה לזכות לו דכשמשחרר כולה יש לה כח לזכות^[1] משום דגיטת ידה צאין כאחד כדאמרין בפרק קמא דקידושין (דף כג.)^[1]:

אדרבה איפכא מיסתברא. ורב יוסף סבר דמ"מ סיכולה לקלקלה בחו"ל ע"י² עדים וראיה שלא שלח לה הגט: והא

מתכוונת לך שמתקלקל: **צחוש לארץ**. שהצריכה לומר צפני נכתב זהו קיומו ותו לא חיישין לערעור ואי מערער לא מהימן: וממקום

זייפיה הרי הן מתקיימות אותו ואי אתי בעל ומערער לא משגחי' ביה כדאמרין (לעיל ג.) א"כ לא יוכלו לקלקלה זמ"ח הן נאמנות: והתניא כשם שאין נאמנות לומר מת בעלה כך אין נאמנות להביא גיטה ואסיק אביי בארץ שאינן צריכין לומר כלום ואי אתי בעל ומערער משגחי' ביה איכא למימר לקלקלה מכוחין ולא מהימני ושמא הם זייפוהו וכתבו אותו כדי לקלקלה אבל בחו"ל שהן צ"ל בפני נכתב וכפני נחתם ואי אתי בעל ומערער לא משגחי' ביה שכבר נתקיים הגט על פיהן נאמנות שהרי אינן יכולות לקלקלה וכל זמן שאינן יכולות לקלקלה הרי הן נאמנות בכל הנשים והימניה רבנן כבר תיר כיון כל שליו: תניא כותיה דאבוי דמוקי מתני' בחו"ל. ר"ש בן אלעזר אומר משום ר' עקיבא אשה נאמנת להביא גיטה מק"ו ומה נשים שאינן נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטה זו שנאמנת לומר מת בעלה אינו דין הן נאמנות להביא גיטה:

המביא גט פרק שני גיטין

מכלל דעבד כשר. וכי היכי דכשר להצאה להיות שליח להתגרש^ט כך כשר לקבלה להיות שליח להתגרש שאין חילוק טעם צייניהם: **הא במילתא דאייסי**. כגון תרומה שאסור לעבד לאכול טבל ואם יש לו טבל שניתן לו ע"מ שאין לרבו רשות צו מפריש תרומה הימנו ותרומתו תרומה

דעבד כאשה בכל מצות ותימא נמי דכשר להיות שליח לתרום: **ספרמו אס שלח תרומתן תרומה**. ואסורה לזרים דסבר אין קנין לעובד כוכבים צארץ ישראל להפקיע מקדושת מעשר^{טו}. והקדש העובד כוכבים הקדש כדילפי' (מולין דף יג:) מ'מאס איש יי' לרבות את העובדי כוכבי' שנודרים נדרים ונדבות כישראל: **אפילו צרשום**. של ישראל שעשאו שליח אין תרומתו תרומה: **מאי טעמא**. אינה תרומה: **לאו משום**. דשליחות דתרומה דכתיב כן תרמנו גם אתם דרשין מדמלי מצבצב אתם וכתב גם אתם לרבות שלוחםם ואיתקש שליח לשולחו צהאי קרא למימר דמה אתם בני ישראל אף שלוחםם ישראל ומהאי מיעוטא איכא למעוטי נמי לעבד שתרם את של ישראל צרשום: **לא מה אסם בני צרי**. מהוליס וצאו צבצית מצות: **אף שלוחםם בני צרי. לאסוקי עובד כוכבים אצל עבד כן צריה הוא דכתיב (דברים טט) מחוטב עניך וגו': ואף ע"פ ששינו. צבציייתא צמס' תמורה האומר לשפחתו הרי את שפחה וולך כן חורין אס היתה עוברה וכתה לו לעובד צקבלת גט זה להיות משוחרר:**

מאי אס היסא עוצרה. מה ענין שחרור אלל גט אשה דקאמר אע"פ ששינו הא ודאי צבורת שחרור אימיה: **ר' יוחנן סרפי אמר**. חדא הא דגט אשה ועוד אחריתי ואמילתא אחריתי קאמר אע"פ והיינו מילתא אחריתי נראין דצריס שיעבד מקבל גט שחרור לחצירו: **מיד רבו של חצירו**. שאין רבו שלו דכיון דעבד אימיה צבורת שחרור שליח נמי מאי מיהוי: **אצל לא מיד רבו שלו**. אי שניהם של איש אחד דיד עבד כיד רבו דמי וכשמסרו גט צידו לא ינא גט מרשום. ואע"ג דעבד מקבל גט לעצמו חסם הוא דגיטו וידו צאים כאחד דשיחרורא דידה הוא אצל לאחרינא לא: **ואס לתשך אדם**. צאזנן להקשות ולומר הרי שניהם היא שני מיד רבו שלו מקבלו לחצירו ששני אס היתה עוברה וכתה לו אלמא שפחה זו מקצלתו לזוך עוברה מיד רבה: **המשחרר חלי עצדו קנס**. העבד אומר חלי: **וחד אמר**. מוסף ומסיים פירוש הדבר: **מאי טעמא דרבי צהא**. הלא לא חלי עצדו הוא דתרי גופי ניהוי: **קסבר עובר ירך אמו הוא**. וזהו ליה כחלי גופי: **מתנ' חמוסה וצפ חמוסה כו'**. צכולהו מפרש ציבמות יי' דסניין לה ומכוונות לקלקלה ואין נאמנות להעידה שמת צעלה: **יבמסה**. אשת אחי צעלה שוגאה אותה ויראה ממנה שמא ימות אחד משני צעליהן צלא צניס ויהו צרות זו לזו: **ומה צין גט למיסה**. צריה לומר צפני נכתב: **דאי אסי צעל מערער**. ואמר לא כתצבוי: **משגחינן ציה**. שהרי לא נתקיים צצית דין ואיכא למימר שזו נכתב זהו קיומו ותו לא חיישין לערעור ואי מערער לא מהימן:

ואמר רב אסי אמר רבי יוחנן אין העבד נעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה לו שליח להולכה ולא שליח לקבלה לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין ומתני' דקטני נכרי לאו למעוטי עבד דעבד ונכרי לענין גיטין וקידושין שוין הם וראיתי להלכה דידו כיד רבו דמי וכשנותנו לאשה כאילו רבו נתנו לה אבל לאו מסתמא דלא מרבינן צעלמא אלא דומיא דלחס: **מאי טעמא דרבי גרסי'**. ולא גרסי' דר' יוחנן דצהערל (יבמות דף עט.) סבר ר' יוחנן דעובר לאו ירך אמו הוא וכן מוכח סוגיא דחס: **ונעשה כמי שהקנה לה אחד מאבריה**. תימה לר"י

היתה עוברה היאך זכתה לו אע"ג דירך אמו הוא כיון דידה היא כיד רבה שלא שיחרר אלא העובר ואפילו שיחרר כולה חוץ מידה לא הוה לה לזכות לו דכשמשחרר כולה יש לה כח לזכות^[1] משום דגיטת ידה צאין כאחד כדאמרין בפרק קמא דקידושין (דף כג.)^[1]:

אדרבה איפכא מיסתברא. ורב יוסף סבר דמ"מ סיכולה לקלקלה בחו"ל ע"י² עדים וראיה שלא שלח לה הגט: והא מתכוונת לך שמתקלקל: **צחוש לארץ**. שהצריכה לומר צפני נכתב זהו קיומו ותו לא חיישין לערעור ואי מערער לא מהימן: וממקום זייפיה הרי הן מתקיימות אותו ואי אתי בעל ומערער לא משגחי' ביה כדאמרין (לעיל ג.) א"כ לא יוכלו לקלקלה זמ"ח הן נאמנות: והתניא כשם שאין נאמנות לומר מת בעלה כך אין נאמנות להביא גיטה ואסיק אביי בארץ שאינן צריכין לומר כלום ואי אתי בעל ומערער משגחי' ביה איכא למימר לקלקלה מכוחין ולא מהימני ושמא הם זייפוהו וכתבו אותו כדי לקלקלה אבל בחו"ל שהן צ"ל בפני נכתב וכפני נחתם ואי אתי בעל ומערער לא משגחי' ביה שכבר נתקיים הגט על פיהן נאמנות שהרי אינן יכולות לקלקלה וכל זמן שאינן יכולות לקלקלה הרי הן נאמנות בכל הנשים והימניה רבנן כבר תיר כיון כל שליו: תניא כותיה דאבוי דמוקי מתני' בחו"ל. ר"ש בן אלעזר אומר משום ר' עקיבא אשה נאמנת להביא גיטה מק"ו ומה נשים שאמרו חכמים אין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטה זו שנאמנת לומר מת בעלה אינו דין הן שנאמנות להביא גיטה:

מסורת הש"ס

א) קדושין מא': ג) שם מא': תרומות פרק ג משנה ט, א) שם פ"א מ"א [שנת קנא: ד] (ג'מלאה כמיומנ'), א) קדושין מא': ו) תמורה כה, ו) צכתיי חדל הך דלאמרן ואידך, ח) שם כה: ע"ש קדושין כג:, ט) תמורה כה: ע"ש לקמן מא': י) (מולין נח. וש"נ), יא) [לקמן סב:], יט) יבמות כה, קח:, יט) לעיל ה. לקמן סב:, יט) (מוסף פ"צ) יבמות קכב, טו) [לגרי' רש"ש, טו) [לקמן מו:], יי) [ויקרא כב:], יזק קח:, יט) צ"ל צבכר, רש"ש, ט) [צ"ל ויטליס],

‏»‏

מוסף רש"י

שחרמו תרומתם תרומה. ליאסר לזרים, דקסבר אין קנין לעזרים צהאי להפקיע, ומירות עזריס חלי פוטרי מן התרומות, וזמנחות (פס.) יליף לה טעמא מדנקנ דנקנ מרי זימני, למעוטי דינון עזריס ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות (קדושין טזא.), אס היתה עוברה וכתה לו. ואלא הולך לחיות (תמורה כה.), מיד רבו של חצירו. שאינו רבו שלו, דלרנא הוא גצלה יש לו לעבד זה שהוא שליח לקבל את הגט, והואל זה חלי רבו (שם כה.) אבל לא מיד רבו שלו. אס היו סנייהם של איש אחד (קדושין כג.) שניהם עבדים לגוש אחד ואין חצירו משוחרר, סבר הכי לא השלך גט השחרור מידו, דהואל ומנו לעבדו מני שמתנ במספתו דמי (תמורה כה.) המשחרר חצי עבדו קנה. לחלי וחי פלוג כן חורין ואע"פ שלח שחרור כולו יש לו ד קבל את גיטו, דגיטו וידו צאין כאחד (שם) נאמנות להביא את גיטה ממדינת הים ואע"ג דעליהו סמכין דלריות לומר צפני נכתב וצפני נחתם (יבמות קי.) ובעינן שם כה.), שהכתב מוכיח. ולאו עלה סמכין כל כך (שם כה.) ומכנין אעיקר כתבא (שם קי.), אשה נאמנת להביא גיטה. ממדינת הים ואע"פ שצריכס אנו למאמר פיה שחלמא צפני נכתב ומתם, דלפניו אסם כשר הכילו צריך לומר כן (שם קכב.).

‏»‏

מוסף תוספות

א. שתבואתו חייב בתרומה. מוס' קידושין מא': ד"ה הטעם. ב. "ודיע', ולא. מוס' קידושין מא': ד"ה הטעם. ג. הנוי. מוס' הלא"ש. ד. ולא גירס. וי"ל. מוס' הלא"ש. ה. דהך מתני'. מוס' הלא"ש. ו. שטר בבבליתא. מוס' הלא"ש. ז. וועי' רמב"ן ד"ה ועשה כמנ, שטיק"ן ד"ה אס מני. פי' הרי"ן ד"ה ואס לתשך שמי'. ח. שיביא הבעל. מוס' הלא"ש.

‏»‏

פסקי רי"ד (המשך)

חיישינן שמא הם זייפוהו וכתבוהו שאפילו אם הם

זייפוה הרי הן מתקיימות אותו ואי אתי בעל ומערער לא משגחי' ביה כדאמרין (לעיל ג.) א"כ לא יוכלו לקלקלה זמ"ח הן נאמנות: והתניא כשם שאין נאמנות לומר מת בעלה כך אין נאמנות להביא גיטה ואסיק אביי בארץ שאינן צריכין לומר כלום ואי אתי בעל ומערער משגחי' ביה איכא למימר לקלקלה מכוחין ולא מהימני ושמא הם זייפוהו וכתבו אותו כדי לקלקלה אבל בחו"ל שהן צ"ל בפני נכתב וכפני נחתם ואי אתי בעל ומערער לא משגחי' ביה שכבר נתקיים הגט על פיהן נאמנות שהרי אינן יכולות לקלקלה וכל זמן שאינן יכולות לקלקלה הרי הן נאמנות בכל הנשים והימניה רבנן כבר תיר כיון כל שליו: תניא כותיה דאבוי דמוקי מתני' בחו"ל. ר"ש בן אלעזר אומר משום ר' עקיבא אשה נאמנת להביא גיטה מק"ו ומה נשים שאמרו חכמים אין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטה זו שנאמנת לומר מת בעלה אינו דין הן שנאמנות להביא גיטה: